Eduskunta
Talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksista kuluttajariitojen vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta annetun direktiivin (ADR-direktiivi) muuttamiseksi sekä asetukseksi kuluttajariitojen verkkovälitteisestä riidanratkaisusta annetun asetuksen (ODR-asetus) kumoamiseksi (U 77/2023 vp)

Esitetyillä ehdotuksilla muutettaisiin vaihtoehtoisen riidanratkaisua koskevaa EU-sääntelykehikkoa. Suomen Yrittäjät toteaa, että laadukas vaihtoehtoinen riidanratkaisujärjestelmä on niin kuluttajien kuin elinkeinonharjoittajienkin etujen mukaista. Suomessa on toteutettu toimiva ja tehokas vaihtoehtoinen riidanratkaisujärjestelmä. **Tarvetta vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta annetun direktiivin tarkastamiseen ei siten ole kansallisesta näkökulmasta.** Yritykset hyväksyvät suomalaisten vaihtoehtoisten riidanratkaisuelinten antamat suositukset ja noudattavat niitä erittäin hyvin.

Suomen Yrittäjät painottaa, että **vaihtoehtoisen riidanratkaisuprosessiin osallistumisen on pysyttävä jatkossakin elinkeinonharjoittajien kannalta vapaaehtoisena.** Suhtaudumme kriittisesti siihen, että elinkeinonharjoittajille asetetaan tiukkaan määräaikaan sisältyvä vastausvelvollisuus menettelyyn osallistumisesta. **Vastausvelvollisuus lisäisi tarpeettomasti elinkeinonharjoittajien sekä vaihtoehtoisen riidanratkaisuelinten hallinnollista taakkaa**. Vastausvelvollisuus on tarpeeton suomalaisessa järjestelmässä, sillä Suomessa vaihtoehtoiset riidanratkaisuelimet antavat päätöksensä asiassa riippumatta siitä, osallistuuko yritys prosessiin vai ei. Hallinnollisen taakan vähentämiseksi kannatamme epätarkoituksenmukaisen elinkeinonharjoittajia koskevan tiedonantovelvollisuuden koskevan velvoitteen poistamista.

Suomen Yrittäjät ei kannata soveltamisalan laajentamista puhtaasti sopimuksenulkoisiin asioihin. Yleisesti ottaen Suomessa markkinointi ja menettely asiakassuhteissa (kuluttajansuojalaki 2 luku) on ns. kollektiivista kuluttajansuojaa, jota valvoo kuluttaja-asiamies. Kuluttaja-asiamiehen valvonta on ollut tehokasta ja asianmukaista. Järjestelmän muuttamista ei voida pitää kannattavana eikä vaihtoehtoisille riidanratkaisuelimille tulisi antaa yleisiä lainvalvontatehtäviä.

Suhtaudumme lähtökohtaisesti myönteisesti siihen, että unionin ulkopuoliset toimijat otetaan direktiivin soveltamisalaan silloin kun ne myyvät EU:ssa asuville kuluttajille tavaroita tai palveluita. Muutos vahvistaisi yritysten tasapuolisten toimintaedellytyksiä sekä korkeaa kuluttajansuojaa unionissa. Direktiivin maantieteellisen soveltamisalaa laajennettaessa on varmistettava vaihtoehtoisten riidanratkaisuelinten riittävät resurssit. Yksi merkittävimmistä puutteista nykyisessä järjestelmässä on kohtuuttoman pitkät käsittelyajat. Soveltamisalan muutos unionin ulkopuolisiin toimijoihin voisi entisestään kuormittaa vaihtoehtoisia riidanratkaisuelimiä. Soveltamisalaa koskevaan laajennukseen liittyy myös selvitettäviä kysymyksiä menettelykielen osalta sekä sen osalta, miten EU:n ulkopuolisia elinkeinonharjoittajia saataisiin ylipäätään osallistumaan menettelyyn. Vaihtoehtoisten riidanratkaisuelinten taakan vähentämiseksi sekä sen varmistamiseksi, että ne voivat suunnata resurssejaan ydintehtäviensä suorittamiseksi kannatamme ehdotuksia vaihtoehtoisten riidanratkaisuelinten raportointivelvollisuuksien helpottamiseksi.

Emme kannata ehdotusta, jonka mukaan vaihtoehtoisilla riidanratkaisuelimillä olisi oikeus niputtaa samaa elinkeinonharjoittajaa vastaan nostetut samankaltaiset kanteet yhdeksi prosessiksi, koska tämä voisi vaarantaa laadukkaan menettelyn yksittäisissä asioissa sekä eri asioiden erityispiirteiden huomioimisen. Nykyiset tehokkaat vaihtoehtoisen riidanratkaisuelinten sisäiset työskentelytavat samantyyppisten tapausten käsittelyssä sekä kuluttaja-asiamiehen ryhmäkannemahdollisuus ovat tältä osin riittäviä ja hyvin toimivia keinoja tehokkuuden varmistamisessa.

Suomen Yrittäjien tässä lausunnossa esiin nostamia seikkoja ehdotusten ongelmakohdista on varsin hyvin huomioitu valtioneuvoston kannassa. Sääntelyn nykyaikaistaminen ja mukauttaminen digitaalisiin markkinoihin on kannatettavaa, mutta on tärkeää, ettei vaihtoehtoista riidanratkaisua koskevaa direktiiviä muuteta tavalla, joka edellyttäisi merkittäviä muutoksia hyvin toimivaan kansalliseen järjestelmäämme.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Karoliina Katila
asiantuntija